Statsforvalteren i Rogaland

Vår dato: 11.04.2022
Vår ref: 2022/4390
Deres dato: 07.04.2022

Kjell Mjølsnes
Orrevegen 630
4352 KLEPPE

Kontakt saksbehandler
Synnøve Elise Thorvaldsen, 51568944

Dispensasjon tiltaksprosjekt for strandmurerbier på Kvalbein og Ogna, Jærstrendene landskapsvernområde

VEDTAK

Statsforvalteren i Rogaland gir dispensasjon fra verneforskriften for Jærstrendene landskapsvernområde §§ 3A-1, 3A-5 og 3C-1 til tiltaksprosjekt for strandmurerbier på Ogna og Brusand som omsøkt i prosjektskisse, jf. § 7. Dispensasjonen er gitt på vilkår.

Tiltaket bidrar til ivaretagelse av egenartet natur og zoologiske elementer som gir Jærstrendene sitt særpreg. Tiltaket er i samsvar med verneformålet og bevaringsmålene for områdene på Brusand og Ogna og vil ikke ha nevneverdig negativ påvirkning på verneverdiene, gitt at vilkårene i dispensasjonen blir fulgt.

Følgende vilkår gjelder:

1. **Dispensasjonen gjelder i henhold til verneforskriften for Jærstrendene Landskapsvernområde med biotopfredinger. Tiltakshaver må selv avklare privatrettslige forhold med aktuelle grunneiere.**
2. **Tiltaket vil bli utført i på Gnr. 102/1 på Kvalbein og sør på Ognastranda med mindre annet avtales med forvaltningsmyndigheten.**
3. **Tiltakshaver er ansvarlig for at vilkår i dispensasjonen skriftlig videreformidles og gjøres kjent for alle aktuelle parter som bidrar til utførelsen av prosjektet.**
4. **Av hensyn til sterkt truede orkideer og andre blomsterarter skal kun mose, gras og løvetann berøres innenfor plantefredningsområde. Dette gjelder da ikke tiltaksområdet på Kvalbein.**
5. **Skraping/graving av felt skal være utført innen 06.05.2022.**
6. **Det gis tillatelse til åpning av 40 flater på maksimalt 5 kvadratmeter per flate over et samlet areal på 150 kvm.**
7. **Statsforvalteren skal informeres dersom det skulle under graving eller oppfølging av flatene bli oppdaget negative påvirkninger på sanddynestrukturen i området.**

Vi viser til prosjektskisse og e-post fra Kjell Mjølsnes, datert 07.04.2022 og 11.04.2022, hvor det søkes om tillatelse til graving i sanddyner for tiltaksprosjekt for strandmurerbier i Jærstrendene landskapsvernområde og plantefredningsområde. Arbeidet er planlagt utført over flere dager i april måneden.

Bakgrunn for saken
Kjell Mjølsnes søker om dispensasjon til graving/skraping av sanddyner på Ogna og Kvalbein. Tiltaket vil tilrettelegge mikrohabitat for strandmurerbien som er vurdert som sterkt truet på rødliste for arter. Strandmurerbie er knyttet til sandstrender langs kysten og er kun kjent fra Jærstrendene, Lista og Jomfruland i Norge. Strandmurerbiene er aktiv i mai og graver reirhull i sanda på åpne sandflater. Arten er derfor avhengig av åpen sanddynemark og gjengroing av sanddynemark har minket habitatet for arten.

Bestanden av strandmurerbier på Brusand ble oppdaget i 2020 og arten er en prioritert etter miljødirektoratets rapport for trua natur (2020). Det forekommer av bevaringsmålene for verneområdene på Ogna og Brusand at det er ønskelig «*å sikre habitat for truga insektarter*» og «*å sikre robuste bestander av et sjeldent stort biologisk mangfold av plantearter, insekt og småkryp*», jf. Forvaltningsplan for Jærstrendene del 2, Ogna og Brusand.

Forvaltningsplanen del 1 refererer til rapport fra NINA (2009) hvor spesielt sanddynekysten på Brusand/Ogna er aktuelt for tiltak i relasjon til insekt da 10 % av alle arter kartlagt her var på Rødlista, og de fleste av disse artene var insekter, jf. Forvaltningsplan del 1, kap. 8.3 «*Status, prioriteringer, strategier*».

Formålet med tiltaket er å blottlegge sanden, det vil derfor fokuseres på områder der overliggende vegetasjon enkelt kan fjernes (områder av mose, løse røtter o.l). Tiltaket vil bli utført til fots med håndskrape. Sandflatene og artene som tar den i bruk vil bli fulgt opp gjennom hele sesongen.

Det gis tillatelse til arbeid i to tiltaksområder. Første aktuelle tiltaksområde ligger på Gnr. 102/1 i jærstrendene landskapsvernområde i Hå kommune. Området dekker i sanddynemarken mellom campingplass på gnr. 102/13 og utløpet til Rennå (figur 1). Det andre området ligger helt sør på Ognastranda Landskapsvernområde og Plantefredningsområdet (figur 2).

Tiltaket er avhengig av at flatene tilfredsstiller følgende kriterier: de må ligge på sørvendte sanddyner, i le for vind og i nærheten av blomster. Dersom avgrensede tiltaksområder ikke er tilstrekkelig, kan enkelte flater legges utenfor tiltaksområdene i dialog med forvaltningsmyndigheten.

Figur 1 Tiltaksområde på Kvalbein, Jærstrendene landskapsvernområde, Hå kommune.

Figur 2 Tiltaksområde på Ogna, Jærstrendene landskapsvernområde og plantefredningsområde, Hå kommune.

Hjemmelsgrunnlag
Jærstrendene landskapsvernområde ble vernet på ny etter naturvernloven ved Kronprinsregentens resolusjon av 12.12.2003. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 om bærekraftig bruk skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, § 7. Statsforvalteren i Rogaland er satt til å forvalte verneområdet.

Ifølge verneforskriften § 2 er formålet med landskapsvernet å ta vare på det egenartede natur- og kulturlandskapet på Jærstrendene med sine særmerkte strandtyper og de geologiske, botaniske, zoologiske og kulturhistoriske element som medvirker til å gi området et særpreg.

Ifølge verneforskriften § 3A-1 er alle inngrep og tiltak som vesentlig kan endre eller innvirke på landskapet sin art og karakter forbudt, herunder mellom annet nye kloakkutslipp og andre konsentrerte forurensninger, brenning og lagring av avfall, uttak eller utfylling av masse, grøfting, framføring av kabler og luftledninger, bygging og utbedring av veier, oppføring av bygninger, herunder tilbygg, andre anlegg og faste innretninger. Opplistingen er ikke fullstendig.

Ifølge verneforskriften § 3A-5 er det forbudt å plukke eller på annen måte skade følgende viltvoksende plantearter: Ormetunge, berghøymole, sandslirekne, trefingersildre, sølvmelde, saftstjerneblom, nikkesmelle, gulfrøstjerne, strandkål, småmure, blodstorkenebb, engstorkenebb, steinstorkenebb, sandnattlys, strandtorn, kystvintergrønn, kusymre, klokkesøte, jærsøte, smalsøte, bakkesøte, østersurt, vårmarihand, purpurmarihand, «nordsjømarihand», engmarihand, myrflangre og kvitkurle.

Ifølge verneforskriften § C1 er all sandstrandvegetasjon innenfor plantefredningsområdet fredet for skade eller ødeleggelse av enhver art.

Det følger av § 7 i verneforskriften at Forvaltingsstyresmakta kan gjennomføre forvaltningstiltak i samsvar med verneformålet.

Vurdering
Statsforvalteren skal vurdere søknaden etter rettsprinsippene §§ 8-12, jf. § 7 i naturmangfoldloven. Det følger av Rundskrivet Forvaltning av verneforskrifter (Miljødirektoratet M 106-2014) at forvaltningsmyndigheten særlig bør vurdere presedensvirkningen av en dispensasjon.

§ 8. *(kunnskapsgrunnlaget)*
Tiltaksområdet ligger innenfor Jærstrendene landskapsvernområde. Det er utarbeidet forvaltningsplan for hele verneområdet og kunnskapsgrunnlaget er godt. Innenfor plantevernområdet skal det tas spesielt hensyn til plantelivet. Innenfor tiltaksområdet på Ogna plantefredningsområde er det registrert flere truede orkideer og blomster (Jærflangre, purpurmarihånd, vårmyre, myrflanger, Strandtorn og Jærsøte), jf. Artsdatabanken og Artsobservasjoner. Disse artene er sterkt truet og prioriterte arter innenfor plantevernområdet.. I april vil de fleste blomster vises som spirer, stilker eller blad. Orkideartene har flerårige rotsystem, men særlig blomsten Jærsøte er utsatt for forstyrrelser som en ettårig plante uten frøbank.

§ 9. *(føre-var-prinsippet)*
Prinsippet skal benyttes i tilfeller der det oppstår tvil om hvilke konsekvenser et tiltak vil ha for natur og miljø, og verneverdiene. Av hensyn til planteinteresser innenfor plantevernområdet på Ogna er det ønskelig at karplanter som ikke kan identifiseres på denne tiden av året får stå i fred. Det er også av denne grunn ønskelig at området på Kvaleberg benyttes til fordel for området på Ogna.

Av hensyn til sterkt truede orkideer og andre blomsterarter innenfor Ogna plantefredningsområde er det ønskelig at kun områder av mose, gras og løvetann berøres av graving/skraping i tiltaksområdet på Ogna.

§ 10. *(økosystemtilnærming og samlet belasting)*
Vegetasjon bidrar til å fastsette sanddyner og forhindre erosjon. For mye gjengroing kan medføre til nedgang i biologisk mangfold ettersom mange plante og insektarter er avhengig av variert grunn av både eksponert sand og vegetasjon.

Forstyrrelse av sterkt trua planter kan få konsekvenser for hele bestanden ettersom populasjonene er svært små. Sanddynemarken på Brusand ved Fuglestadånå/Vaulen var også aktuelt for graving/skraping. Størrelsen på dette området, muligheten for alternative områder og omfanget av trua plantearter innenfor dette plantefredningsområdet, gjør at det ikke er ønskelig med skraping i dette området uten videre avtale.

§ 11. *(kostnadene ved forringing av miljø skal bæres av tiltakshaver)*
Søker er ansvarlig for at gjennomføringen skjer i samsvar med omsøkte plan og denne dispensasjonen. Arbeidet må ikke føre til slitasje og varige spor i terrenget utover tillatte 40 flater.

§ 12. *(miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)*
I sanddynebelte er det er ønskelig å holde all ferdsel til sti så langt det er mulig. Mobile sanddyner som ikke er festet av vegetasjon er spesielt sensitive for ferdsel og bør derfor unngås.

Tiltaket er avhengig av flater som tilfredsstiller kriterier som gir gunstige mikrohabitater. Dersom avgrensede tiltaksområder ikke er tilstrekkelige, kan enkelte flater legges utenfor tiltaksområdene i dialog med forvaltningsmyndigheten.

Klagerett
Dette vedtaket kan i samsvar med forvaltningsloven §§ 28 og 29 påklages av part eller annen med rettslig klageinteresse i saken. Fristen for å klage er tre uker fra mottak av dette brevet. En eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, (postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim), men sendes om Statsforvalteren i Rogaland, jf. forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Cathrine Stabel Eltervåg
ass. fylkesmiljøvernsjef

Synnøve Elise Thorvaldsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Adresseliste:

Hå kommune	Rådhusgata 8	4360	VARHAUG
Kjell Mjølsnes	Orrevegen 630	4352	KLEPPE